

DATUM	6 juni 2017	TEAM	Water
NUMMER	81B123BA	REFERENTIE	Martin van der Lee
UW BRIEF VAN	12 mei 2017	DOORKIESNUMMER	030 258 3903
UW NUMMER	81AF9CD8	E-MAILADRES	Martin.van.der.Lee@provincie- Utrecht.nl
BIJLAGE	Brief van RBO Rijn-West aan de vaste Kamercommissie Infrastructuur en Milieu	ONDERWERP	Beantwoording schriftelijke vragen ex. Art. 47 RvO aan het college van GS, gesteld door R. Dercksen van de PVV betreffende Kader Richtlijn Water

Geachte heer Dercksen,

In uw brief van 12 mei 2017 heeft u namens de PVV aan ons vragen ex. Art. 47 RvO gesteld met betrekking tot de Kader Richtlijn Water (KRW). Onderstaand treft u de beantwoording van deze vragen aan.

Toelichting bij de vragen:

Er is geen toelichting gegeven

1. Is het juist dat de landelijke richtnorm en dus ook voor de voor de polders "Ronde Venen" en "Groot Mijdrecht" voor wat betreft stikstofemissies ligt op $\leq 2,8$ mg N/l?
Nee het is niet juist dat er een landelijke norm is. Er is een KRW-referentie maatlat die het vertrekpunt is voor de doelafleiding. Het klopt dat het stikstofgehalte van de referentie waarde $\leq 2,8$ mg N/l is. Het gaat hierbij echter niet om emissies, maar om norm die geldt voor de waterkwaliteit in de hoofdwatergangen. Voor nadere uitleg zie pagina 2 onder 'achtergrondinformatie'.

Is het juist dat die emissie voor boeren is aangescherpt naar $\leq 0,88$ mg N/l? Zo ja waarom?

Nee het klopt niet dat er vanuit de KRW een emissienorm voor de boeren in het gebied is gesteld.

De vaarten van de Ronde Venen hebben weliswaar een norm van $\leq 0,88$ mg N/l, maar dit komt door het schone water en de potentie van het gebied. Er zijn naast landbouw ook zeker veel natuurwaarden in het omliggende gebied.

Is het juist dat Natuurmonumenten mag volstaan met $\leq 10,21$ mg N/l? Zo ja waarom?

Het klopt dat de Vaarten van Groot Mijdrecht een stikstofnorm hebben van $\leq 10,21$ mg N/l. Deze norm is mede gebaseerd op de omvangrijke achtergrondbelasting met stikstofrijke kwel. Het gaat ook hierbij niet om emissie-eisen voor de gebruiker.

Dat Natuurmonumenten een deel van de polder beheert, is niet van invloed op de hoogte van het doel. Natuurbeheer leidt over het algemeen tot een betere potentie van een gebied, maar de

achtergrondbelasting is in dit geval bepalend voor de hoogte van de norm.

Hoe duidt u deze verschillen, daar die richtlijnen vooral zouden zijn opgelegd vanwege natuurbehoud? Deze verschillen zijn te verklaren door de kenmerken van het watersysteem. Polder Groot Mijdrecht ontvangt veel stikstofrijke kwel. Een hoger natuurdoel is hier niet haalbaar.

Hieronder treft u nog achtergrondinformatie aan die de methodiek van de KRW in deze gebieden verder toelicht.

Achtergrondinformatie:

De waterlichamen 'Vaarten Ronde Venen' en 'Vaarten Groot Mijdrecht' zijn beide van het type M10. Voor dit type is een landelijke referentiemaatlat gemaakt die de basis vormt voor de doelafleiding van de KRW. Voor elk waterlichaam is volgens een uniforme methodiek een doelhoogte bepaald. Vaak is dit doel gelijk aan de referentie en soms is het hoger en soms is het lager.

Een afwijking van het doel ten opzichte van de referentie is niet gebaseerd op de functie van een gebied. De huidige situatie, de milieubelasting en de potentie zijn leidend bij de KRW-methodiek. Dus de functie landbouw of natuur speelt geen rol bij de afweging.

Het is onjuist dat van een landelijke richtnorm voor stikstof of fosfaat wordt afgeweken. De KRW-referentiemaatlat vormt namelijk het vertrekpunt voor de doelafleiding en niet een landelijke emissienorm.

De KRW-doelen gelden niet voor gehele polders, maar alleen voor de hoofdwatertgangen, nl. de door de provincie aangewezen KRW-oppervlaktewaterlichamen. De doelen hebben daarnaast geen directe doorwerking op de toegestane emissie van de gebruikers in een polder. Het gaat om de samenstelling van het water in de hoofdwatertgang. Er wordt dus geen norm direct aan een doelgroep zoals de boeren of Natuurmonumenten opgelegd.

De polders die afwateren op de vaarten van de Ronde Venen bevatten relatief veel natuurwaarden (Nationaal Natuur Netwerk) en schoon water. Het afwateringsgebied van de Vaarten Groot Mijdrecht heeft naast een deel natuur in beheer bij Natuurmonumenten ook een groot deel landbouw en stedelijk gebied als functie. Door de diepe ligging van deze polder komt er veel stikstofrijk kwelwater in het waterlichaam. Deze achtergrondbelasting is reden voor de minder strenge norm. Zo kan een waterlichaam met een van nature hoge achtergrondbelasting een lager doel krijgen en een waterlichaam wat in een gebied ligt met veel schoon water, een hoger doel toegedeeld krijgen.

De nutriëntenproblematiek en de stellingname vanuit de melkveehouderij is voor het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West aanleiding geweest om een brief aan de vaste Kamercommissie Infrastructuur en Milieu te zenden. Deze brief is bijgevoegd als bijlage.

2. Nitraat-richtlijnen zijn er vooral voor de kwaliteit van het drinkwater. Gelden in de provincie Utrecht voor de waterwingebieden ook andere normen voor boeren dan voor terreinbeherende organisaties? Zo ja waarom? Graag een overzicht voor de geldende richtlijnen (dus ook in Natura 2000 gebieden) van boeren versus terreinbeherende en natuurbeherende organisaties.

Antwoord:

Nee er zijn geen verschillende normen voor boeren en voor terreinbeheerders in waterwingebieden.

Ook de Nitraatrichtlijn in waterwingebieden richt zich niet op de gebruikers van een gebied. Net als bij de KRW, wordt er geen onderscheid gemaakt tussen de functie agrarische gebruik en natuurbeheer.

De kwaliteitsnormen waaraan het grondwater moet voldoen zijn overal gelijk en komen voort uit de EU-Grondwaterrichtlijn en het Besluit Kwaliteit en monitoring water (BKMW)).

Voor grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden zijn ook beschermende (milieu)regels in de Provinciale Milieuverordening (Pmv) opgenomen. De PMV is te vinden op:

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Utrecht/CVDR332293/CVDR332293_4.html

3. Wijken waterschappen in onze provincie af van de landelijke norm van 2,8 mg N/l ten behoeve van natuurbeheerders? Zo ja welke vereiste wetenschappelijke basis ligt daaraan ten grondslag?

Antwoord:

Nee, ook waterschappen hanteren geen specifieke norm voor natuurbeheerders. Ze hebben dus geen bevoorrechte positie. Doelen voor waterlichamen worden bepaald volgens een uniforme methodiek die niet kijkt naar functie of gebruiker, maar naar het watersysteem, de belasting ervan en de potentie van het waterlichaam. De basis ligt in de EU guidances. Deze zijn hier te vinden:

http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/facts_figures/guidance_docs_en.htm

De referentie en klassen voor deze M10 wateren zijn vastgelegd en toegepast door alle waterbeheerders in Nederland, deze zijn hier te vinden:

[http://www.stowa.nl/Upload/publicaties/STOWA%202012%2034%20\(sloten%20kanalen\)%20LR9.pdf](http://www.stowa.nl/Upload/publicaties/STOWA%202012%2034%20(sloten%20kanalen)%20LR9.pdf)

4. Bij de KRW mag men differentiatie bieden tussen waterlichamen (natuurlijk, sterk veranderd en kunstmatig). In hoeverre is dat fysisch vastgelegd zodat dat objectief kan worden getoetst?

Antwoord:

De vierde door de EU vastgestelde guidance geeft aan hoe deze differentiatie moet worden toegepast.

[https://circabc.europa.eu/sd/a/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20\(WG%202.2\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/a/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20(WG%202.2).pdf)

Met behulp van de guidance kan en wordt er objectief getoetst.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,

Secretaris,

Tweede Kamer de Staten Generaal
Vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
cie.im@tweedekamer.nl (mw. L. Tijdink)

Bezoekadres
Provincie Utrecht
Pythagoraslaan 101
3584 BB Utrecht

Postadres
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

telefoon (06) 212 06 760
steven@visserwaterbeheer.com
internet www.provincie-utrecht.nl

Datum *briefnummer*
29 mei 2017 81B36DB2

Onderwerp

Aanpak Nutriënten in het stroomgebied Rijn-West – versie 2

Geachte leden van de vaste Kamercommissie Infrastructuur en Milieu,

Vorig jaar heeft het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West (RBO Rijn-West¹) uw commissie een brief² gestuurd met als doel de aanpak van de nutriëntenproblematiek, en met name het verwerken van de natuurlijke achtergrondbelasting in doelen te verduidelijken. Dit schrijven was na aanleiding van het aannemen van enkele moties tijdens het VAO (7 juli 2016)³. Deze brief is ter informatie als bijlage meegestuurd.

Naar aanleiding van de oproep van de Stichting Mesdag-Zuivelfonds NLTO om gesprekken over het 6^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn te stoppen wil het RBO Rijn-West in deze brief nogmaals graag zelf ingaan op deze problematiek en de aanpak die waterbeheerders samen met de agrarische sector voor Rijn-West voorstaan. Het RBO Rijn-West pleit voor de urgentie om de gesprekken inzake het 6^e NAP te blijven voeren. Het RBO vraagt u om deze brief met bijlage te betrekken bij uw verdere besprekingen. Wij zijn zeker ook beschikbaar om een en ander mondeling nader toe te lichten.

In onze brief van 10 november 2016 hebben wij benadrukt dat verbeteren van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater dringend gewenst is en een gezamenlijke inspanning vraagt van alle overheden en ook van drinkwaterbedrijven, agrariërs, terreinbeheerders, bedrijven en andere gebruikers. Om die reden ondersteunt het RBO Rijn-West ook van harte het initiatief van de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater. Ook het RBO Rijn-West pakt haar

---

¹ Het RBO Rijn-West is een samenwerkingsverband van 8 waterschappen, 4 provincies, Rijkswaterstaat, gemeenten en de Ministeries van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken. Samen met agrariërs, terreinbeheerders, drinkwaterbedrijven en andere maatschappelijke partijen werken wij aan schoon en gezond water in het stroomgebied Rijn-West.

² Aanpak Nutriënten in het stroomgebied Rijn-West, 10 november 2016, briefnummer 81A05CCF.

³ De moties hebben direct te maken met de aanpak van waterkwaliteit in het stroomgebied Rijn-West (Kamerstuk 27625, nr. 363, 369 en 372). Zo verzoekt de motie Bisschop cs. (nr. 369) de regering aan te geven dat in een groot deel van West-Nederland sprake is van aanzienlijke fosfaatrijke kwel, en dat nog niet alle doelen hierop zijn afgestemd.

verantwoordelijkheid op en wil zich hiervoor inspannen. Daarbij heeft het nutriëntendossier veel aandacht.

Kernpunt van de aanpak is Rijn-West is de intensieve samenwerking met betrokken partijen in de agrarische sector, zoals LTO, KAVB, agrarische natuurverenigingen en onderzoeksinstituten. Zowel voor de bloembollensector als de melkveehouderij in het veenweidegebied zijn inmiddels een groot aantal effectieve maatregelen geformuleerd, maatregelen die ook goed aansluiten bij een goede landbouwpraktijk.

De waterschappen en provincies verwachten de komende jaren samen met de agrarische sector een aanzienlijke verbetering van de ecologie te bereiken. Waterbeheerders kijken zelf kritisch naar zaken die kunnen worden verbeterd (beheer, onderhoud, zuivering, etc.). De landbouw is in beweging en neemt haar verantwoordelijkheid, o.a. met het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en verschillende initiatieven van Agrarische Natuur Verenigingen (ANV's). Er spelen tal van (kringloop) initiatieven die naar verwachting leiden tot een forse reductie van nutriëntverliezen. Maar ook zaken als de aanleg van een gescheiden rioolstelsel ten behoeve van de glastuinbouw in de Bommelerwaard, blauwe diensten en ecologisch maai- en baggerbeheer zullen helpen om de ecologische toestand te verbeteren. Deze initiatieven worden in Rijn-West breed ondersteund.

Begin 2017 hebben waterbeheerders en vertegenwoordigers van de agrarische sector verdere gesprekken gevoerd om een gezamenlijke ambitie te formuleren en regionale afspraken. We willen werken aan en vanuit de goede landbouwpraktijk en aan een goede waterkwaliteit. RBO en sector gaan in de praktijk insteken op:

- We organiseren de uitvoering van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) effectief. LTO trekt het DAW én werkt aan draagvlak en werving bij agrariërs. Het doel is nadrukkelijk dat meer boeren aan het DAW gaan deelnemen. Hiervoor formuleren we een gezamenlijke ambitie, bijvoorbeeld x% van de boeren neemt in 2020 een of meer DAW-maatregelen. Provincies zorgen voor adequate (co-)financiering via POP3.
- We willen meten en weten: hoe presteren nieuwe technieken, wat dragen maatregelen bij aan de waterkwaliteit? Welk deel van de nutriëntenbelasting is te koppelen aan de actuele bedrijfsvoering? We creëren meer inzicht in de effectiviteit van maatregelen.
- Samenwerking zoeken met ketenpartijen. We zoeken naar synergie met andere partijen met eigen duurzaamheid programma's (zuivelsector) of intermediairs zoals Agrarische Natuurverenigingen, ketenpartijen en erfbetreders.
- We willen gezamenlijk leren over onderzoeken, resultaten in de praktijk en monitoring.
- We gaan voor een positieve en constructieve benadering naar de landbouwer. We maken de opgave concreet en lonkend. Wat kan al, waarom, welke output?
- Het sluiten van de kringloop, ook werken met regionale kringlopen
- Inzicht in de prioritaire gebieden, dit betekent ook dat we ons bij voorkeur richten op gebieden die een waterenheid zijn, waar een wateropgave ligt die (ten dele) oplosbaar is en waar alle landbouwers participeren.
- Werken aan een goede landbouwpraktijk is het 'nieuwe normaal'. De kans om nu maatregelen te implementeren en waarvan we weten dat ze een positief effect hebben laten we niet liggen.
- We zetten gebiedsgericht in op maatregelen binnen 5 thema's: kringlooplandbouw, goed bodembeheer, erfafspoeling, regelbare drainage en duurzaam sloot- en slootkantbeheer.

Meer informatie over de Nutriëntenaanpak van het RBO Rijn-West is te vinden op:
<http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/uitvoering-nationaal/rijn-west/nutriënten/>

De waterbeheerders hebben inhoudelijk gekeken naar de argumentatie van Stichting Mesdag-Zuivelfonds NLTO ten aanzien van de waterkwaliteitsdoelen in het stroomgebied Rijn-West. De feitelijke en inhoudelijke analyse is gedeeld met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en de Unie van Waterschappen. We zullen in deze brief niet ingaan op de details per waterlichaam. Het RBO Rijn-West vindt transparantie belangrijk en ondersteunt het voorstel om middels een joint fact finding workshop met experts van de waterbeheerders, vertegenwoordigers uit de sector, de Unie van Waterschappen en vertegenwoordigers van het Mesdagfonds de feiten op een rij te zetten en in gesprek te zijn. Deze workshop wordt momenteel voorbereid.

We hopen dat deze brief op een positieve wijze bijdraagt aan het debat. De partners in het stroomgebied Rijn-West zetten in op samenwerking, waarbij een regionale aanpak centraal staat. We willen bouwen op kennis en ervaring van waterschappen en boeren om zo verder te werken aan het concreet maken van de 'goede landbouwpraktijk'.

Hoogachtend,

Mr. J. Verbeek-Nijhof
voorzitter Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West

Afschrift aan:

Leden RBO Rijn-West

Bijlage: Aanpak Nutriënten in het stroomgebied Rijn-West, 10 november 2016, briefnummer 81A05CCF.